

[Time: 2½ Hours]

[Marks:75]

- NB:** (1) All questions are compulsory
(2) Internal choices are provided

Q1) A Analyse the differences between English and regional dailies on various parameters 15
giving suitable examples.

OR

Q1) B 'There has been an increase in readership of regional newspapers post emergency 15
period in India.' Analyse the above statement by giving relevant examples and
discuss the future of the regional journalism in India.

Q2) A Discuss the role of Hindi newspapers in the struggle for independence. 8
B Discuss the role of Malayalam newspapers in making Kerala a progressive and 7
developed state.

OR

Q2) C Examine the role of Enadu in the development of Telugu Journalism. 8
D Comment on the reasons for the decline of Urdu Journalism in India. 7

Q3) A Examine the role played by Marathi newspapers in the struggle for independence 8
in India
B Examine the growth of the Marathi Press post independence in Maharashtra. 7

OR

Q3) C Analyse the present state of Tamil Journalism and how it helped promote Tamil 8
identity.
D Analyse how media houses are increasingly owned or connected to political 7
families.

Q4) A Discuss the growth of Hindi newspapers post-independence and especially after 15
liberalization. Analyse how it influenced Indian politics.

OR

Q4) B Bengal is called as the birthplace of journalism in India. Comment. Trace its 15
history from pre – Independence era to the current times.

Q5) Write short notes on **any three** of the following- 15
a. Regional Television Channels
b. Malayala Manorama
c. Al Hilal
d. Sakal
e. Regional Press and Communalism.

.....

वेळ : २.३० तास

गुण : ७५

- सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडवा.
२) उजवीकडील संख्या गुण दर्शवितात.

प्र. १ ला : अ. इंग्रजी दैनिके आणि प्रादेशिक दैनिके यांची विविध निकषांच्या आधारे उदाहरणे देऊन तुलना करा. (१५)

किंवा

प्र. १ ला : ब. 'आणीबाणीनंतरच्या काळात प्रादेशिक वर्तमानपत्रांची वाचकसंख्या भारतात वाढली'. या विधानाची उदाहरणासह चर्चा करा आणि भारतातील प्रादेशिक पत्रकारितेचे भविष्य सांगा. (१५)

प्र. २ रा : अ. स्वातंत्र्य चळवळीतील हिंदी वर्तमानपत्रांची भूमिका सांगा. (०८)

प्र. २ रा : ब. केरळ राज्याच्या वाढ आणि विकासातील मल्याळम् पत्रकारितेची भूमिका स्पष्ट करा. (०७)

किंवा

प्र. २ रा : क. तेलगू पत्रकारीतेतील इनाडूचे महत्त्व स्पष्ट करा. (०८)

प्र. २ रा : ड. भारतातील उर्दू पत्रकारितेचा Nहास होत आहे - या विधानाची चर्चा करा. (०७)

प्र. ३ रा : अ. भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील मराठी वृत्तपत्रसृष्टीचे योगदान सांगा. (०८)

प्र. ३ रा : ब. महाराष्ट्रात स्वातंत्र्योत्तर काळात मराठी पत्रकारितेचा विकास कसा झाला याचा आढावा घ्या. (०७)

किंवा

प्र. ३ रा : क. तमिळ पत्रकारितेची सद्यस्थिती सांगून तमिळ अस्मिता वाढविण्याचे काम ही पत्रकारिता करत आहे - विश्लेषण करा. (०८)

प्र. ३ रा : ड. राजकारणातील कुटुंबियांची वाढती माध्यम मालकी दिसून येत आहे. चर्चा करा. (०७)

प्र. ४ था : अ. स्वातंत्र्योत्तर काळात विशेषतः उदारीकरणानंतर हिंदी वर्तमानपत्रांची झालेली वाढ दिसून येते. याचा भारतीय राजकारणावर कसा प्रभाव दिसतो. (१५)

किंवा

प्र. ४ था : ब. भारतीय पत्रकारितेचे जन्मस्थान बंगाल आहे - चर्चा करा. स्वातंत्र्यपूर्वकाळ ते सध्याची बंगाली पत्रकारिता यावर प्रकाश टाका. (१५)

प्र. ५ वा : टीपा लिहा (कोणत्याही तीन) (१५)

१. प्रादेशिक वृत्तपत्र वाहिन्या.
२. मळ्याळम् मनोरमा.
३. अल् हिलाल.
४. सकाळ.
५. प्रादेशिक पत्रकारिता आणि जातीयवाद

.....

[Time: 2 ½ Hours]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. All questions are compulsory.

2. Give examples wherever necessary.

1. What do you understand by 'Public Opinion'? Discuss in detail the views of any one of the following theorists with regards to Public Opinion. **15**
 1. Noam Chomsky
 2. Paul Lazarsfeld

2. A. How does media cover political parties and politicians? **08**
B. Discuss the coverage of the Indian government's economic policies by the media. **07**

OR

C. Discuss the role played by social media in the Arab Spring. **15**

3. A. How is terrorism reported in the media around the world? **08**
B. The coverage of the Kargil war marked a shift in war reporting by the Indian media. Discuss. **07**

OR

C. "Conflicts in the North East region of India are not given due importance by the national media" – Elaborate. **15**

4. A. Analyze the reporting of violence against women in Indian media with reference to Nirbhaya and the Shakti Mills cases. **15**

OR

B. Discuss the coverage of the dalits, tribals and the marginalized sections of the society by the media. **15**

5. Write short notes on any three : **15**
 - A. Opinion polls and exit polls
 - B. Technocracy
 - C. Agenda setting theory
 - D. Gaza Conflict
 - E. Forest Rights Act

[वेळ: २½ तास]

[गुण: ७५]

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
२. आवश्यक तेथे उदाहरणे द्या.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एकाच्या विचारांची जनमताच्या संदर्भात तपशील चर्चा करा. १५
१. नोम चॉम्स्की २. पॉल लॅझार्सफिल्ड
२. अ. राजकीय पक्ष व राजकीय नेते यांचे कव्हेरेज जनमाध्यमे कसे करतात? ०८
ब. भारताच्या आर्थिक धोरणांबद्दल माध्यमे कसे कव्हेरेज करतात ह्यावर चर्चा करा. ०७
किंवा
क. अरब क्रांतीमध्ये सोशल मिडीयाने काय भूमिका निभावली ह्यावर चर्चा करा. १५
३. अ. जगभरात दहशतवादाचे रिपोर्टिंग कसे केले जाते ह्यावर चर्चा करा. ०८
ब. कारगिल युद्धाच्या कव्हेरेजने, युद्धाचे कव्हेरेज कसे केले जावे याची दिशा बदलली. चर्चा करा. ०७
किंवा
क. भारताच्या उत्तरपूर्व प्रांतामधील होणाऱ्या संघर्षाच्या कव्हेरेजला राष्ट्रीय जनमाध्यमांमध्ये उचित महत्त्व दिले जात नाही. विस्तृत करा. १५
४. अ. स्त्रीवर होणाऱ्या हिंसेबद्दलच्या मिडिया कव्हेरेजचे निर्भया व शक्ती मिल्स प्रकरणांच्या संदर्भात समीक्षण करा. १५
किंवा
ब. दलित, आदिवासी व इतर उपेक्षित समुदायांचे कव्हेरेज माध्यमे कसे करतात ह्यावर चर्चा करा. १५
५. कोणत्याही तीनवर टीपा लिहा. १५
अ. ओपीनीयन पोलस व एक्झिट पोलस
ब. टेक्नोक्रॅसी
क. अजेंडा सेटिंग थिअरी
ड. गाझा संघर्ष
इ. वन अधिकार अधिनियम

2 ½ hours

Marks:75

N.B. 1) Question Number 1 is compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

3) Support your answers with suitable examples.

Q1. Read the report carefully and rearrange the facts as per Inverted Pyramid style in 250-300 words. Give appropriate headline of not more than 15-18 words. (15)

He said in the last DP, a delay in allotment of Central and state government lands to BMC resulted in implementation of only 9% of the plan in the last 20 years.

"There were technical and administrative issues that came in the way. So to coordinate, a separate DP authority comprising state, BMC and central government officials would help expedite the development," he said.

That the metropolis does not get enough funds for infrastructure and development compared to the contribution it makes to the exchequer is an argument that draws opposing viewpoints.

According to Shewale, 35 MPs (19 from Lok Sabha and 16 from Rajya Sabha) have their permanent addresses listed as Mumbai. "I appeal to all of them to support our demand for provision of Rs 70,000 crore separately as a special package for the city's major projects such as coastal road and water supply projects," he said.

Shiv Sena MP from south central Mumbai Rahul Shewale has demanded that the Centre create a special authority and funding mechanism to implement Mumbai's Development Plan (DP)-2034, which is pegged at Rs 14 lakh crore.

"Mumbai contributes about Rs 40,000 crore in taxes annually.... the surrounding regions of Mumbai contribute over 20% of the state's GDP. It is already a home for multinational majors and large financial and institutional investors and market players. Hence my kind request to the finance minister is that a separate Mumbai Development Plan Implementation Authority be constituted through the Central government by allotting a special package of Rs 14 lakh crore and released in phases in the next five to 10 years," said Shewale.

"Around 30% of the country's tax revenue comes from Mumbai, so 100% development of the city as per the DP is necessary," Shewale told media on the sidelines of an infrastructure summit organised by him.

The demand seeking a greater share of revenue for Mumbai's development has time and again been raised but coming from the BJP's own ally, it is intended to reinforce the differences in their outlook.

Q2 A. A reporter has to be careful when covering beats like Crime and Courts. Discuss the beats along with the dos and don'ts with the help of examples (15)

OR

76006

Page 1 of 4

Q2B. Discuss on the spot coverage with examples with reference to principles of Journalism. (8)

Q2C. Are Follow-ups important? Justify with the help of example. (7)

Q3A. Discuss the media coverage of Anna Hazare's Anti-corruption movement. (8)

Q3B. Explain Maharashtra Irrigation Scam. (7)

OR

Q3C. Do you agree that Spy tools should be used by all Journalist? What is the use & misuse of Spy tools? (8)

Q3D. Environmental beat has assumed importance in today's time. Discuss. (7)

Q4A. Compare and contrast Investigative Journalism with Yellow Journalism with the help of examples. Explain the role of whistle blower in investigative journalism. (15)

OR

Q4B. Do you agree that the coverage of 26/11 terror attack on Mumbai compromised the principles of reporting. Justify (8)

Q4C. Social Media has become a new source to gather news. Discuss the pros and cons for the same. (7)

Q5. Write Short Notes (Any Three) (15)

- a. Confidentiality of Sources
- b. Right to Information as a tool for reporters
- c. Bofors Scam
- d. Tehelka West End Deal Sting
- e. Coverage of Press Conference

(२ ½ तास)

गुण : ७५

सूचना :

- १) पहिला प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- २) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात.
- ३) तुमच्या उत्तरासाठी योग्य उदाहरणे द्या.

प्र १) खालील परिच्छेद काळजीपूर्वक वाचून त्यातील तथ्ये उलट्या पिरॅमिडच्या स्वरूपात साधारणपणे २५० ते ३०० शब्दांमध्ये मांडा. त्याला जास्तीत जास्त १५ ते १८ शब्दांपर्यंतची हेडलाईन लिहा. (१५)

ते म्हणाले, गेल्या डीपीमध्ये बीएमसीला केंद्र आणि राज्य सरकारांच्या जागा देण्यास विलंब झाल्याने गेल्या २० वर्षांत केवळ ९% योजनेची अंमलबजावणी झाली. यापूर्वी तांत्रिक आणि प्रशासकीय समस्या उद्भवल्या होत्या. त्यामुळे समन्वय साधण्यासाठी राज्य, बीएमसी आणि केंद्र सरकारचे अधिकारी यांच्यासह दोन स्वतंत्र डीपी प्राधिकरण विकास प्रगती करण्यास मदत करेल, असं ते म्हणाले

सरकारच्या तिजोरीला दिलेल्या योगदानाच्या तुलनेत महानगरांना पायाभूत सुविधा आणि विकासासाठी पुरेसा निधी उपलब्ध करून दिला जात नाही हा विरोधी दृष्टीकोनातून युक्तिवाद केला जातो. शेवाळे यांच्या म्हणण्यानुसार एकंदर ३५ खासदारांचे (१९ लोकसभेचे आणि १६ राज्यसभेचे) कायमस्वरूपी घरांचे पत्ते मुंबईतील आहेत. त्यामुळे किनारपट्टी रस्ते आणि पाणीपुरवठा सारख्या शहरातील प्रमुख प्रकल्पांसाठी विशेष पॅकेज म्हणून ७०,००० कोटी रुपयांच्या आमच्या मागणीला स्वतंत्रपणे पाठिंबा देण्याचे मी सर्वांना आवाहन करतो.

दक्षिण मध्य मुंबईतील शिवसेनेचे खासदार राहुल शेवाळे यांनी मुंबईची विकास योजना (डीपी) २०३४ कार्यान्वित करण्यासाठी अंदाजे १४ लाख कोटी रुपये खर्च अपेक्षित असून त्यासाठी केंद्राने विशेष प्राधिकरण आणि वित्त पुरवठा यंत्रणा निर्माण करावी, अशी मागणी त्यांनी केली आहे.

"दरवर्षी करंमध्ये सुमारे ४०,००० कोटींचे मुंबईचे योगदान आहे. मुंबईच्या आसपासच्या प्रदेशांचे राज्याच्या जीडीपीमध्ये २०% पेक्षा जास्त योगदान आहे. त्यामुळे इथे आधीपासूनच बहुराष्ट्रीय कंपनी, मोठ्या वित्तीय आणि संस्थात्मक गुंतवणूकदार आणि बाजारपेठेतील तज्ज्ञ यांचे घर बनले आहे. त्यामुळे अर्थमंत्र्यांना अशी विनंती आहे की, केंद्र सरकारमार्फत स्वतंत्र मुंबई विकास योजना अंमलबजावणी प्राधिकरण स्थापन केले जावे आणि १४ लाख कोटी रुपयांचे विशेष पॅकेज जाहीर करून पुढील पाच ते दहा वर्षांत टप्प्याटप्प्याने ते दिले जावे", असे शेवाळे म्हणाले.

"देशातील कर उत्पन्नाच्या जवळपास ३०% महसूल मुंबईतून येतो. त्यामुळे डीपीनुसार शहराचा १००% विकास होणे आवश्यक आहे," असे शेवाळे यांनीच आयोजित केलेल्या पायाभूत शिखर बैठकीला उपस्थित पत्रकारांना सांगितले. मुंबईच्या विकासासाठी मोठ्या प्रमाणात महसूलाची गरज असून तशी मागणी वेळोवेळी करण्यात आली आहे. मात्र ही मागणी भाजपच्याच मित्र पक्षातून येत असली तरी त्यांच्या दृष्टीकोनातील भिन्नता अधोरेखित झाली आहे.

प्र २) अ) गुन्हा आणि न्यायालय या कार्यक्षेत्रांमध्ये काम करताना बातमीदाराने विशेष काळजी घ्यायला हवी. या कार्यक्षेत्रात काम करताना काय करावे आणि काय टाळावे याबाबत उदाहरणांद्वारे चर्चा करा. (१५)

किंवा

76006

Page 3 of 4

- प्र २) ब) वार्ताकनाच्या ठिकाणाहून (ऑन द स्पॉट) बातमी देणे हे पत्रकारितेच्या तत्वांच्या संदर्भात स्पष्ट करा. (०८)
- प्र २) क) पाठपुरावा बातम्या महत्वाच्या असतात का? हे योग्य उदाहरणांच्या मदतीने स्पष्ट करा. (०७)
- प्र ३) अ) अण्णा हजारे यांच्या भ्रष्टाचार विरोधी चळवळीचे माध्यमांनी कशाप्रकारे वार्ताकन केले होते? (०८)
- प्र ३) ब) महाराष्ट्र पाटबंधारे घोटाला स्पष्ट करा. (०७)

किंवा

- प्र ३) क) सर्व पत्रकारांनी गुप्त साधने (स्पाय टूल्स) वापरली पाहिजेत याच्याशी तुम्ही सहमत आहात का? गुप्त साधनांचा वापर आणि गैरवापर म्हणजे काय? (०८)
- प्र ३) क) आजच्या काळात पर्यावरणविषयक कार्यक्षेत्र (बीट) महत्त्वपूर्ण ठरले आहे हे स्पष्ट करा. (०७)
- प्र ४) अ) उदाहरणांच्या मदतीने शोध पत्रकारिता आणि पीत पत्रकारिता यांची तुलना करून त्यातील फरक स्पष्ट करा. शोध पत्रकारितेत असणारी जागल्या (whistle blower) ची भूमिका स्पष्ट करा. (१५)

किंवा

- प्र ४) ब) २६/११ च्या दहशतवादी हल्ल्याचे वार्ताकन करताना पत्रकारितेच्या तत्वांशी तडजोड झाली असे तुम्हाला वाटते का? तुमच्या उत्तराचे योग्य प्रकारे समर्थन करा. (०८)
- प्र ४) क) समाजमाध्यमे ही बातम्या मिळवण्याचे नवे स्त्रोत बनले आहेत या विधानाची त्याच्या फायदे आणि तोट्यांसह चर्चा करा. (०७)
- प्र ५) टीपा लिहा (कोणत्याही तीन) (१५)
१. स्त्रोतांची गुप्तता
 २. पत्रकारासाठी माहिती अधिकाराचे हत्यार
 ३. बोफोर्स घोटाला
 ४. तहेलका वेस्ट एंड डील स्टींग
 ५. पत्रकार परिषदेचे वार्ताकन

(2½ Hours)

(Total Marks : 75)

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B.:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

1. Edit and rewrite the following keeping in mind APA Stylesheet for spelling, grammatical, factual and punctuation mistakes. Give a suitable headline, a strapline and suggest an appropriate visual. **15**

The BJP-led NDA government had introduce the bill on its previous tenure as well but could not push it through due to vehement protests by opposition parties, which criticised the bill as discriminatory in religious grounds.

The Modi govt is set to push for the pasage of the contentious Citizenship (Amendment) Bill, a key BJP plank which is aimed at granting nationality to non-Muslim immigrants from neighbouring countries, in Parliament's Wintar Session starting from Monday.

The government has listed the bill in its items of business for the session, official sources said news agency Press Trust of India. The bill have lapsed following the dissolution of the last Lok Sabha.

The legislation seeks to grant Indian citizenship to Hindus, Jains, Christians, Sikhs, Budhists and Parsis from Bangladesh, Pakistan and Afghanistan if they have fled their respective country due to religious persecution. There was opposition to the bill in Assam and other northeastern states

Student organisations, political party and socio-cultural bodies have been protesting on the grounds that it seeks to grant nationality to non-Muslims, mostly Hindus, who have come into India up to December 31, 2014, thereby increasing the deadline from 1971 as per the Assam Accord. The BJP has insisted that minorities, of whom Hindus are in overwhelming numbers, from these countries should be granted Indian citizenship.

The Wintar Session of Parliament is schedule to be held between Nov 18 and Dec 13.

2. Answer the following :
- a) Explain the structure and role of the News Desk in a daily newspaper. What are the responsibilities of the News Editor in this set-up? **15**
- OR**
- b) Explain the different types of layout in a broadsheet. Discuss how advance in technology has affected the modern day lay outs. **15)**
3. Answer the following :
- a) Explain the role and Responsibilities of Sub –editor ? **(08)**
- b) What is Press Release ? **(07)**
- OR**
- c) Explain the Difference Between Tabloid and Broadsheet **(08)**
- d) What is style book ? **(07)**

4. Read the following leads and with the help of diagram indicate the placement of **any 5** on the front page of a broadsheet. Give justification for your placement. Also suggest a headline for each selected news item :

1. Schools in the national capital will remain closed today and tomorrow in view of deteriorating air quality. The Delhi government's decision follows an order from Environment Pollution (Prevention and Control) Authority as the air quality hovered close to emergency levels. The Authority has also extended the ban on hot-mix plants and stone-crushers in Delhi-NCR till tomorrow
2. Bengaluru- All 17 disqualified Congress and JD(S) MLAs of Karnataka will formally join the BJP in Bengaluru today. Chief Minister B.S. Yediyurappa made the announcement yesterday. Speaking to media after attending the core committee meeting, he said it has decided to admit the disqualified MLAs into the party fold. All the 17 MLAs will join the BJP in the presence of Yediyurappa and State BJP President Nalin Kumar Kateel
3. Former chief election commissioner TN Seshan passed away in Chennai last night. -86year old Seshan died of cardiac arrest at 9:45 PM. He was not keeping well for the past couple of years. A 1955batch IAS officer of the Tamil Nadu cadre, Seshan had led the Election Commission from 1990 to 1996. He gained popularity as the Chief Election Commissioner in 1990. Known for his no-nonsense attitude, Seshan was credited with ushering in major electoral reforms during his tenure as the chief election commissioner.
4. Srinagar - In Jammu & Kashmir, the train services on Srinagar-Baramulla section of the Northern Railways resumed Tuesday morning. The services remained suspended for over three-and-a-half months since 5th August when the Centre revoked J&K's special status under provisions of Article 370 and bifurcated the State into two Union Territories.
5. Mumbai - President's rule has been imposed in Maharashtra today. The state legislative assembly has been kept under suspended animation. This follows Governor Bhagat Singh Koshiyari's report to the Centre which stated that the formation of a stable government is impossible in the current situation despite all his efforts.
6. Delhi - The Supreme Court today rejected a batch of review petitions seeking a court-monitored probe into the procurement of 36 Rafale fighter jets, saying the pleas were without merit. A three-judge bench also rejected the contention that there was a need for registration of FIR in connection with the deal.
7. Abudhabi - In the last 5-6 years India has become the most favoured destination for energy investments. India received 286 US dollars billion FDI in the last 5 years. This is almost half of the total FDI in India in the last 20 years.

5. Write short notes on **(Any Three)** :

- a) Editor in Chief
- b) Captions
- c) Typeface
- d) Photo feature
- e) Headline

(15)

मराठी भाषांतर

(२½ तास)

(एकूण गुण : 75)

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात

1. बातमीच्या उलट्या त्रिकोणास लक्षात ठेवून खालील बातमीची पूर्णलेखन करा. बातमीतील शब्दरचनेच्या, वाक्यरचनेच्या, व्याकरणाच्या आणि तथ्यांची दुरुस्ती करा. ब्रॉडशीट आणि टॅबलाईडसाठी मथळे तसेच योग्य छायाचित्र सूचवा. (15)

सोमवार पासून सुरू होणा Winter संसदेच्या हिवाळी अधिवेशन आत मोदी सरकार शेजारील देशांमधील गैर-मुस्लिम स्थलांतरितांना राष्ट्रीयत्व देण्याच्या उद्देशाने भाजप चे महत्वाचे फळीचे वाद ग्रस्त नागरिकत्व (दुरुस्ती) विधेयक मंजूर करण्याच्या विचारात आहे.

अधिवेशनासाठी सरकारने आपल्या व्यवसायाच्या वस्तूंमध्ये हे विधेयक सूचीबद्ध केले आहे, असे अधिकृत सूत्रांनी वृत्तसंस्था प्रेस ट्रस्ट ऑफ इंडियाला सांगितले.

भाजपप्रणित एनडीए सरकार ने हे विधेयक आपल्या मागिल कार्यकाळातदेखील लाविले होते परंतु विरोधी पक्षांच्या तिव्र निषेधांमुळे हे विधेयक पुढे ढकलता आले नाही. या विधेयका वर धार्मिक कारणां स्तव भेद-भाव असल्याचे टिका केली.

गेल्या लोक सभेच्या विघटना नंतर हे विधेयक रद्द झाले होते.

या कायदानुसार बांगलादेश, पाकिस्तान आणि अफगाणिस्तानातले हिंदू, जैन, ख्रिश्चन, शीख, बौद्ध आणि पारशी यांनाजर नागरिक छळामुळे आपापल्या देशात पळून गेले असतील तरत्यांना भारतीय नागरिकत्व देण्याचा प्रयत्न केला गेला आहे.

आसाम आणि इतर इशान्य राज्यांमध्ये या विधेयकाला विरोध झालाय Organizations डिसेंबर 2014 पर्यंत भारतात आलेले मुसलमान, बहुतेक हिंदूंना राष्ट्रीयत्व मिळावे या उद्देशाने विद्यार्थी संघटना, राजकीय पक्ष आणि सामाजिक-सांस्कृतिक संस्था वीरोध दर्शवित आहेत. आसाम करार या देशांमधून अल्पसंख्यांक, ज्यांची संख्या जास्त आहे अश्या भारतीयांना भारतीय नागरिकत्व देण्यात यावे, असा भाजपचा आग्रह आहे.

संसदेचे हिवाळी अधिवेशन 18 नोव्हेंबर ते 13 डिसेंबर दरम्यान होणार आहे.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- अ) दैनिक वर्तमानपत्राच्या न्यूज डेस्कची रचना आणि भूमिका समजावून सांगा. तसेच वृत्त संपादकावर कोणती जबाबदारी असते ? (15)

किंवा

- ब) वर्तमानपत्रातील विविध प्रकारची मांडणी (लेआऊट) विषयी सविस्तर लिहा. आधुनिक काळातील मांडणीवर तंत्रज्ञानातील प्रगतीमुळे काय परिणाम झाला आहे याची चर्चा करा

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- अ) उपसंपादकाची कार्ये आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा (08)

- ब) प्रसिद्धी पत्रक म्हणजे काय ?

किंवा

- क) टबोलाईड आणि ब्रॉडशीट मधील फरक यातील फरक स्पष्ट करा (15)

- ड) शैली पुस्तिका म्हणजे काय?

4. आकृतीच्या सहाय्याने एका राष्ट्रीय वृत्तपत्राच्या पहिल्या पानावरील खालील चार बातम्यांचे स्थान निश्चित करा (15)
तसेच त्यांना शिर्षक देऊन छायाचित्र सूचवा (कोणत्याही पाच) :

- १) दिल्ली - हवेची गुणवत्ता ढासळत चालल्यामुळे देशाच्या राजधानीतील शाळा आज व उद्याही बंद राहतील. वातानुकूलन प्रदूषण (प्रतिबंध व नियंत्रण) प्राधिकरणाच्या आदेशानंतर दिल्ली सरकारच्या निर्णयानुसार आपत्कालीन पातळीच्या जवळपास हवेची गुणवत्ता वाढली आहे.
- २) बेंगळुरू- कर्नाटकचे काँग्रेस आणि जनता दल सेकुलरचे सर्व १७ अपात्र आमदार बेंगळूरूमध्ये आज औपचारिकरित्या भाजपमध्ये सामील होतील अशी घोषणा मुख्यमंत्री बी.एस. येडियुरप्पा यांनी कालकेली. कोअर कमिटीच्या बैठकीनंतर माध्यमांशी बोलताना ते म्हणाले की, अपात्र आमदारांना पक्षात प्रवेश देण्याचा निर्णय घेतला आहे. येडियुरप्पा आणि प्रदेशाध्यक्ष भाजपा नलिनकुमार कतील यांच्या उपस्थितीत सर्व १७ आमदार भाजपमध्ये सामील होतील.
- ३) चेन्नई- माजी मुख्य निवडणूक आयुक्त टीएन शेषन यांचे काल रात्री चेन्नई येथे निधन झाले. सकाळी ९.४५ वाजता हृदयविकाराच्या झटक्याने ८६ वर्षीय शेषन यांचा मृत्यू झाला. गेल्या काही वर्षांपासून त्यांची तब्येत व्यवस्थित नव्हती. १९५५ च्या बॅचचे तामिळनाडू कॅंडरचे आयएस अधिकारी शेषन यांनी १९९० ते १९९६पर्यंत निवडणूक आयोगाचे नेतृत्व केले होते. मुख्य निवडणूक आयुक्त म्हणून त्यांना लोकप्रियता मिळाली. मुख्य निवडणूक आयुक्त म्हणून कार्यकाळात निवडणूक प्रक्रियेत महत्वपूर्ण सुधारणा केल्या. निवडणूक आयोगातील सुधारणांचे श्रेय शेषन यांना देण्यात आले.
- ४) श्रीनगर- जम्मू आणि काश्मीरमध्ये मंगळवारी सकाळी उत्तर रेल्वेच्या श्रीनगर-बारामुल्ला विभागातील रेल्वे सेवा पुन्हा सुरू झाली. अनुच्छेद ३७० च्या तरतुदीनुसार केंद्राने जम्मू-काश्मीरच्या विशेष दर्जाची रद्दबातल केली आणि जम्मू काश्मीर आणि लडाख यांना दोन केंद्र शासित प्रदेशात विभाजित केले. श्रीनगर-बारामुल्ला विभागातील रेल्वे सेवा ५ ऑगस्टपासून साडेतीन महिने अधिक काळ थांबविण्यात आल्या होत्या .
- ५) मुंबई - महाराष्ट्रात आज राष्ट्रपती राजवट लागू करण्यात आली आहे. राज्य विधानसभेला निलंबित ठेवण्यात आले आहे. राज्यपाल भगतसिंग कोश्यारी यांनी केंद्राला दिलेल्या अहवालामध्ये असे म्हटले आहे की, सर्व प्रयत्न करूनही स्थिर सरकार स्थापन करणे सध्याच्या परिस्थितीत अशक्य आहे.
- ६) दिल्ली-सर्वोच्च न्यायालयाने आज ३६ राफेल लढाऊ विमानांच्या खरेदीची न्यायालयीन चौकशी करण्याच्या याचिकांच्या याचिकांचा एक भाग फेटाळून लावत असे म्हटले आहे की, या याचिका योग्यतेशिवाय आहेत. या करारासंदर्भात एफआयआर नोंदवण्याची गरज आहे हा वादाचा मुद्दाही तीन न्यायाधीशांच्या खंडपीठानेही फेटाळला आहे.
- ७) अबुधाबी-तेल व वायू क्षेत्रातील गुंतवणुकीचे अनुकूल ठिकाण म्हणून भारताला चालना देण्यासाठी हायड्रोकार्बन डायरेक्टरेट जनरलचा (डीजीएच) रोड शो अबुधाबी येथे आयोजित केला होता. या ठिकाणी गुंतवणूकदारांना संबोधित करताना केंद्रीय मंत्री धर्मेंद्र प्रधान म्हणाले कि गेल्या ५ ते ६ वर्षांत भारतात ऊर्जा गुंतवणूकीसाठी सर्वाधिक पसंती मिळाली आहे. गेल्या ५ वर्षांत भारताला २८६ अमेरिकन डॉलर्सची एफडीआय (परदेशी थेट गुंतवणूक) मिळाली आहे . गेल्या २० वर्षांत भारतातील एकूण विदेशी गुंतवणुकीच्या ही निम्मी गुंतवणूक आहे. आज जगात पहिल्या दहा एफडीआय देशांमध्ये भारत आहे.

5. टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) :

- 1 मुख्य संपादक
- 2 कॅप्शन
- 3 टंकलेखन (टाइपफेस)
- 4 फोटो फिचर
- 5 मथळा

(15)

[Time: 2 ½ Hours]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: Attempt all questions.

1. Write a feature arising from the recent Assembly Elections in Maharashtra. Give your story a headline. **15**

OR

How is a feature different from a news report? Is soft news less relevant than hard news? Explain your response. **15**

2. Write an interview in the question – answer format with any one of the following - **15**
- Nobel laureate Abhijit Banerjee
 - Vicky Kaushal
 - Aaditya Thackeray
 - Hima Das

3. Write a nostalgic feature of your choice. Give it a headline (250 to 400 words). **15**

OR

- What are the different types of 'leads' in feature writing? **08**
- Write a detailed note on Agony Aunt Columns. **07**

4. Explain the importance of editorials in daily newspapers. Why has the impact of the editorial page eroded through recent decades? **15**

OR

- What is a profile? Write a profile of your favorite journalist. **08**
- What is a seasonal story? Explain with examples. **07**

5. Write short notes on any three

- Book Review
- Snippets
- Travel Story
- Telephonic Interview
- Obituary

[वेळ: २ ½ तास]

[गुण: ७५]

सूचना: सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

प्र.१ अ) नुकत्याच पार पडलेल्या महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुकीवर आधारित लेख लिहा. तुमच्या लेखाला योग्य मथळा द्या. १५

किंवा

प्र.१ ब) लेख (फिचर) हे बातम्यापेक्षा वेगळे कसे असतात? सॉफ्ट न्यूज या हार्ड न्यूज पेक्षा कमी महत्वाच्या आहेत का? तुमचे मत स्पष्ट करा. १५

प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही एका व्यक्तीची मुलाखत प्रश्नोत्तराच्या स्वरूपात लिहा. १५

- अ. नोबेल विजेते अभिजित बॅनर्जी
- ब. विकी कौशल
- क. आदित्य ठाकरे
- ड. हिमा दास

प्र.३ तुमच्या आवडीनुसार गतस्मृतीपर (Nostalgic) लेख सुमारे २५० ते ४०० शब्दांत लिहा. या लेखाला योग्य मथळा द्या. १५

किंवा

- अ. लेख लिहिताना (फिचर रायटिंग) कोणते अग्रभाग (शिरोभाग) असतात? ०८
- ब. अँगोनी ऑट कॉलमवर विस्तृत टीप लिहा. ०७

प्र.४ दैनंदिन वृत्तपत्रातील संपादकीयचे महत्त्व स्पष्ट करा. अलीकडील दशकांमध्ये संपादकीय पानाचे महत्त्व का कमी होत चालले आहे? १५

किंवा

- अ. व्यक्तिचित्र म्हणजे काय? तुमच्या आवडत्या पत्रकाराचे व्यक्तिचित्र लिहा. ०८
- ब. प्रासंगिक लेख म्हणजे काय? उदाहरणासहित स्पष्ट करा. ०७

प्र.५ कोणत्याही तीन टीपा लिहा. १५

- अ. ग्रंथपरीक्षण (पुस्तक समीक्षण)
- ब. स्फुट लेख (Snippets)
- क. प्रवास वर्णन (Travel Story)
- ड. दूरध्वनीवरील मुलाखत
- इ. श्रद्धांजली लेख
